

6 oktober 1961

U 12248d/61 - C 46 - P1/PS9.

Land: Frankrijk/Algerije. I^F A 10174/17
Onderwerp: De mogelijkheid van een nieuwe staatsgreep in Frankrijk.

Referenties:

Datum van waarneming: Tweede helft september 1961.

Bron: Betrouwbaar, met goede contacten in Franse politieke kringen.

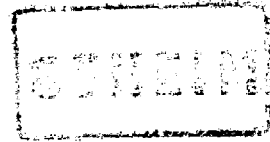
Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

Frankrijk/Algerije

DE MOGELIJKHEID VAN EEN NIEUWE STAATSGREEP IN FRANKRIJK

Er bestaan onder de verzamelnaam OAS verschillende groepen en tendenzen, die vaak geheel los van elkaar werken, ieder volgens een eigen methode en rekening houdend met eigen belangen en doelstellingen. Tegenover de "afwachters" staan de "doordrijvers", tegenover de reformisten de revolutionairen, tegenover de "legalisten" (of "politici") staan de terroristen, tegenover de fascistten en de "nationaal+communisten" de (betrekkelijke) democraten.

Eind augustus/begin september kwam er een ontwikkeling in de Algerijnse affaire, die verschillende dezer meningsverschillen nog verder toespitste, namelijk:

De reis van JOXE naar Algerije (gedoubleerd door een soortgelijke en gelijktijdige reis van De GAULLES "eigen man" TRICOT, waar JOXE niets van wist). Beiden kwamen terug in de overtuiging, dat een "voorlopige executieve" tegen de FLN in onmogelijk was. Op de verschillende ontwerplijsten van leden van zulk een orgaan waren verschillende mensen buiten hun weten gezet, die zich "eenparig verontschuldigen". Anderen die er op stonden waren onbenullig, die niemand en niets vertegenwoordigden.

Op grond van de bevindingen van JOXE en TRICOT gaf De GAULLE het plan om zulk een "executieve" als noodoplossing te proberen op, zulks tot grote ontzetting van de tegenstanders van onderhandelingen met de FLN, ook in de regering (DEBRÉ o.a.), die op die executieve gerekend hadden om ieder vergelijk met de FLN te torpederen. (Opmerking: In zijn op 2 oktober voor radio en televisie gehouden rede heeft Generaal De GAULLE een executieve voorgesteld, waarin alle representatieve elementen in Algerije vertegenwoordigd zullen zijn).

De ontslagaanvraag van OLIE als chef van de algemene generale staf was voor alle samenzweervers een eclatant bewijs van de "malaise" in het leger. OLIE was het niet eens met De GAULLES theorie, dat het de hoogste tijd was, het leger uit Algerije terug te trekken om het in Europa ter beschikking te hebben als het om Berlijn ernst wordt. Zoals elders vermeld is er in het diepste geheim reeds een begin gemaakt met de "dégagement" van bepaalde militaire posten in het binnenland. OLIE, die niet langer op kon tegenover de niet altijd passieve tegenstand der andere generaals, wilde aftreden. Zijn trouw aan De GAULLE blijkt uit het feit, dat hij dit ontslag met gezondheidsredenen motiveerde en voorlopig genoeg wilde nemen met ziekteverlof, om De GAULLE aldus de tijd te geven een opvolger te vinden, iets wat overigens nog steeds niet gelukt is.

De persconferentie van De GAULLE van 5 september was de druppel die de emmer deed overlopen, omdat De GAULLE daarin te verstaan gaf, dat hij bereid was zelfs inzake de Sahara toe te geven. Daarmede opende hij de mogelijkheid voor een nieuw overleg met de FLN, die inmiddels - door de vervanging van Ferhat ABBAS door Ben KHEDDA - een homogener en krachtiger leiding heeft gekregen.

Alleen dan is er een serieus gevaar voor een nieuwe putsch, als blijkt, dat De GAULLES politiek mislukt is. Indien er een accoord met de FLN zou komen, zou "het leger" met een opstand voor heel de wereld het figuur slaan van een groep die tot iedere prijs oorlog wil.

Evian was mislukt en daarna Lugrin en toch gebeurde er nog niets. De "afwachters" hadden namelijk alle hoop dat de situatie nog slechter zou worden. Zij wilden het rotingsproces nog laten doorwerken. De teleurstelling der Franse openbare mening heeft haar hoogtepunt nog

niet bereikt, de agitatie der Franse boeren en vakbonden en de "malaise" van het parlement zullen na de vakantie nog sterker worden. De tijd werkt in ons voordeel, de omstandigheden kunnen alleen nog maar gunstiger worden, zo redeneerden de meesten.

Het opgeven van het plan der voorlopige executieve en de kapitale concessie van De GAULLE inzake de Sahara wezen er echter op, dat er een "nieuw Evian" in de lucht hing, terwijl de nieuwe ploeg van Ben KHEDDA minder intransigent bleek dan men het eerste ogenblik gemeend had. Vandaar dat ook de "afwachters" inzagen, dat er niet te lang meer gedraald mocht worden.

Welke actie er ook ondernomen zou worden, de ervaring had geleerd, dat De GAULLE in ieder geval uit de weg geruimd moest worden. De sterkste en best georganiseerde groep binnen de OAS, die van "de drie G's" (GARDES, GODARD en GARDY) was van mening, dat er op de plotselinge dood van De GAULLE nog niet direct een staatsgreep zou behoeven te volgen, omdat alles daarna "vanzelf" zou gaan. De dood van De GAULLE zou gevolgd worden door paniek en chaos in Frankrijk. Een nieuwe regering, ook de meest legale opvolger van De GAULLE (b.v. PINAY) zou wel gedwongen zijn volledig op het leger te steunen. Dit zou dan de handen vrij krijgen om zijn eigen "politiek", de oorlog "à outrance" voort te zetten.

Deze theorie van het "automatisme" werd echter volledig geschokt door de bevindingen van de afgezant der "drie G's" in Frankrijk, GINGEMBRE, over de toestand in Frankrijk. Volgens hem zou het zo gemakkelijk niet gaan. Een opvolger van De GAULLE, die zou trachten de oorlog in Algerije op de oude voet voort te zetten, zou op zulk een verzet stuiten bij de Franse openbare mening en de vakbonden, dat hij alleen stand zou kunnen houden dank zij een echte dictatuur.

De moeilijkheid is nu echter, dat "de" OAS over geen enkele figuur beschikt die genoeg gezag heeft om aan het hoofd van zulk een dictatuur te staan. SALAN is uitgesloten. Hij is alleen maar "de oudste in de hoogste rang", maar hij is gebrouilleerd met de "Spaanse OAS" met de groep ORTIZ, terwijl "de drie G's" hem een "ordure" noemen.

Vandaar dat de gedachte aan een ontwikkeling "vanzelf" of een staatsgreep in Frankrijk meer en meer terrein verliest ten gunste van een andere mogelijkheid, namelijk de "secessie".

De secessie van een Frans Algerije lijkt steeds meer een serieuze mogelijkheid, al zal die dan gepaard moeten gaan met het opgeven van een deel van het binnenland. Zij zou verder een steviger basis kunnen zijn voor een latere omwenteling in Frankrijk zelf.

De "kolonels" zijn zoals bekend alle vurige adepten van de methodes van MAO-TSE-TUNG, die schreef dat een revolutionair leger "als een vis in het water" temidden van de bevolking moet zijn. Aanvankelijk (1858) hadden de kolonels gedacht, dat het leger in Algerije als die vis in het water kon zwemmen in de mohammedaanse bevolking. Maar zelfs de grootste idealisten onder de kolonels zien nu wel in, dat de integratie der mohammedanen een hersenschik is, vooral nu de FLN steeds meer vat op de mohammedanen heeft gekregen.

Zo rees er een nieuw denkbeeld: wat onmogelijk is met de mohammedanen, zal voortreffelijk lukken met de Europeanen. De Europese bevolking is volkomen rijp: wanhopig en tot alles bereid. De jongste betogingen bewijzen hoeveel vat de toverletters OAS op de Europeanen hebben. Als een vis in het water in deze kring kan het leger een soort "secessie" doordrijven. Dus - voorlopig - niets

ondernemen in Frankrijk maar de zaak "in eigen huis" oplossen. Het toch zo hinderlijke "contingent" zou naar huis worden gestuurd, de Europese Algerijnen zouden worden gemobiliseerd (acht lichten). SALANS brief aan de parlementsleden stelt zulks trouwens voor.

Een Frans Algerije los van Frankrijk zou op zijn allerminst de OAS-Algerije maken tot een gelijkwaardige gesprekspartner op gelijke voet met de FLN, op zijn "allerbest" zou zulk een secessie het vertrek van De GAULLE veroorzaken, zodat Frankrijk zich onder een nieuwe regering - legaal of revolutionair - bij het volongen feit zou moeten neerleggen.

Daartegen kan worden ingebracht, dat ook CHALLEs putsch mislukt is, omdat de metropool niet meedeed en dat een blokkade van Algerije door Frankrijk de secessionisten weldra zou doen capituleren. Maar - zo antwoorden de voorstanders van deze "oplossing" - de fout van CHALLE is geweest, dat hij de burgerbevolking van Algerije niet heeft ingeschakeld, die nu juist in geval van secessie een beslissende rol zal moeten spelen, die van het verse water, waarin de vis kan leven.